

Flåtelia Opprinnelig plass under Gisholt

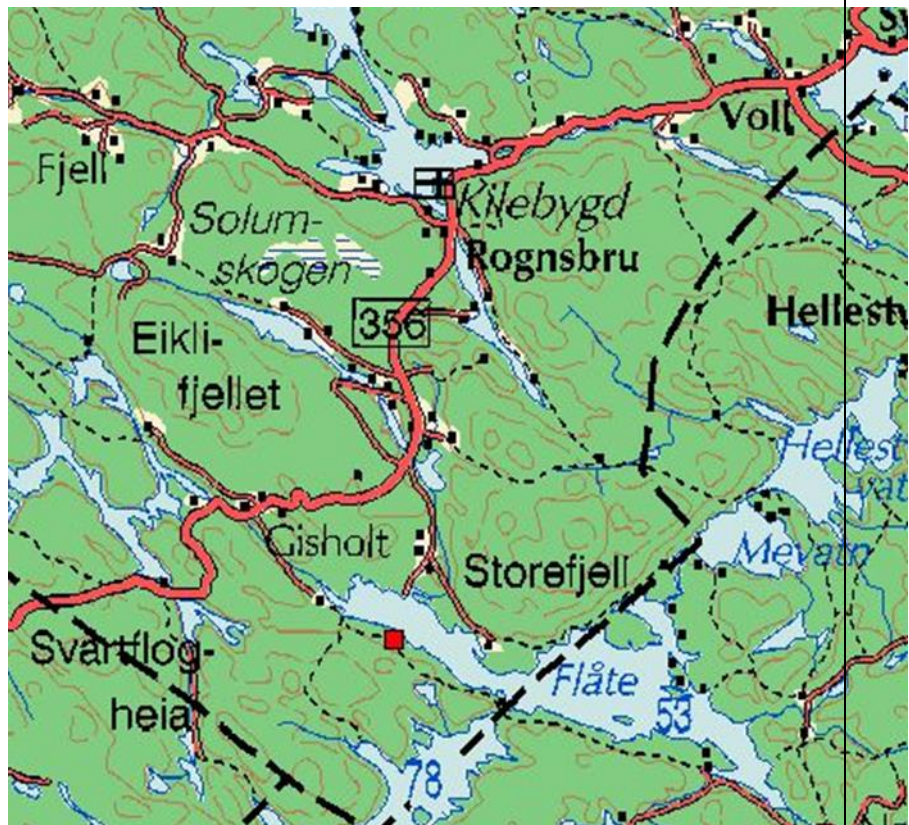
Flåtelia ligger ved en vik nord i Flåte vann, og det går en smal og humpete grusvei på et par kilometer dit fra gården Gisholt på veien mellom Voll og Drangedal. Denne veien er egentlig stengt to steder med bom. Da vi var på besøk der i mai 2006 var vi så heldige at den første bommen tilfeldigvis sto åpen og vi traff en lokal veiviser med bomnøkkel som tok oss med gjennom den andre bommen.

Flåtelia var en husmannsplass under Vestre Gisholt i Kilebygda i Solum, nå Skien kommune. Grenlandsboka forteller at det vokste fram en mengde husmannsplasser i

Kilebygda og Mælum ettersom presset på jorda økte på 1700- og 1800-tallet. De fleste ble ryddet i nærheten av vassdrag og større vann som Kilevannet og Flåte. I Kilebygda og Mælum kjøpte mange husmenn plassene de bodde på. Solum hadde i 1845 179 husmenn med jord og 97 husmenn uten jord. Av de 179 husmannsplassene med jord lå ca 24 under Bolvik Jernverk, og Flåtelia var en av disse, for Gisholt var på jernverkets hender siden tidlig 1700-tall. Bolvik ligger ned mot Vold, 5-6 km unna Flåtelia.

Bolvik Jernverk eide på 17- og 1800-tallet en mengde gårder i området, og motivasjonen for dette var at trekull var en avgjørende innsatsfaktor på verket. Kullbrenning med ved fra skogene i området må ha vært en viktig næring for bøndene på denne tiden.

Flåtelia (Rød firkant) var muligens ikke av de mest fattigslige av husmannsplassene, med fin beliggenhet i nordøsthellene mot det fiskerike Flåte vannet. Under vårt besøk er det hogd en del skog rundt plassen, og vår veiviser, innehaveren av Kåsane, forteller at det her tidligere var jorder. Gårdene i området har store mengder skog innover heiene. Bekken som renner ut innerst i vika ved Flåtelia bærer tydelige merker etter tømmerfløting med oppbygde vegger langs kantene. Idag er Flåtelia fritidsbolig med nybygd uthus, men den vesle hovedbygningen skal ifølge veiviseren vår ha tømmervegger innenfor bordkledningen og være gammel.

Hans Jac. Hansens oldefar i farslinje, *Gunder Jacobsen*, var født i Solum, sannsynligvis på Flåtelia, 2. april 1813. Før det hadde familien bodd her i tre generasjoner: Gunders far

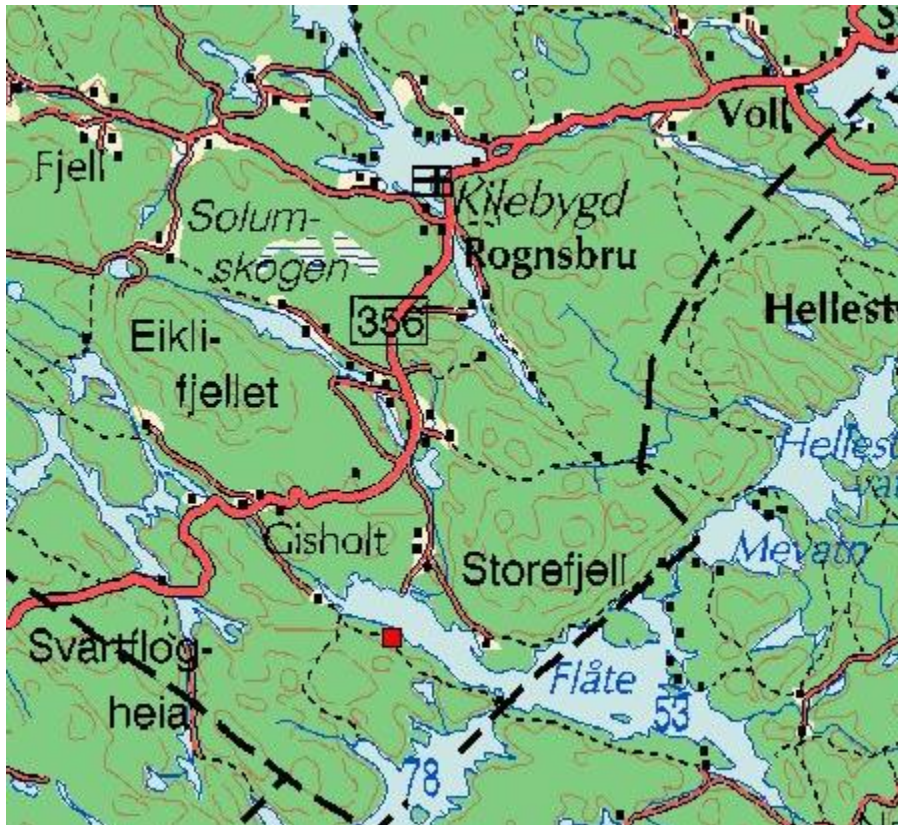
Jacob Jonsen, farfar Jon Olsen og farfars far Ole Jonsen, født ca 1718. De eldste indikasjonene som knytter slekta til Flåtelia, er manntallet for Solum fra 1762, som forteller at Ole Jonsen bodde på en ikke navngitt plass under Gisholt da, og denne plassen kan være Flåtelia. I tillegg står det i kirkeboka at Ole Jonsen er bosatt ved Gisholt ved dåpen av hans sønn Sivert i 1754.

Folketellingen i 1801 forteller at da var Ole Jonsens sønn Jon Olsen husmann med jord på Flåtelia, og bodde på plassen med sin gamle far, sin kone og sin sønn Ole Jonsen, som var lærer på Vold. Læreren Ole Jonsen skriver senere i et brev gjengitt i Toralf Gjones bygdehistorie for Solum at han var "Fød af fattige Forældre i en Plads under Bolvigs Jernværk" (mer om denne husmannsgutten som ble lærer nedenfor).

Gunder Jacobsen flytter til Kristiania som 20-åring, og der gifter han seg med Jacobine Hansdatter 9. November 1837. Han oppføres da i kirkeboka som ungkar og postbud. De får sønnen Hans Jacob Gundersen kort tid etterpå i Kristiania, som er Hans Jac. Hansens farfar.

Gunders far Jacob blir enkemann i 1837 og gifter seg på nytt i 1838 med Ingeborg Olsdatter. I matrikkelen i 1838 står han fortsatt som innehaver av Flåtelia. I folketellingen i 1865 er Jacob nylig død, men Ingeborg bor der fortsatt, og er oppført som husmannskone, enke og blind. Jacob og Ingeborgs datter, Ingeborg Jacobsdatter, og hennes mann, skomaker Niels Andersen, driver da plassen. I denne folketellingen angis også buskap og dyrking på gårdene, og viser at de hadde ett storfe og to får, og de dyrket bygg, havre og poteter. I folketellingen for 1900 finner vi imidlertid beboere der som nok ikke er i slekta.

Før det var altså Flåtelia i samme slekt fra ca 1752 til en gang etter 1865, gjennom 4 generasjoner. Det er lenge for en husmannsplass, for husmannsplasser hadde ofte stort gjennomtrekk av familier som leiere.

Flåtelia indikert med rød firkant.

Bilder fra tur til Flåtelia, 21. mai 2006

Oversiktsbilde. Skogen er nylig hogget.

Hovedhuset.

Figur 1 FLÅTELIA

Reidar og vår veiviser fra Kåsane.

Utsikt ned lia mot Flåte.

Litt mer om Ole Jonsen

Ole Jonsen er det eldste kjente ledd i slekta på Flåtelia. Vi vet så langt ikke om tidligere familier som kan knyttes til denne plassen. [Ekstraskattmantallet for Solum fra 1762](#) forteller at en Ole Jonsen med hustru bodde på en ikke navngitt plass under Gisholt da. I folketellingen for Solum i 1782 ([DA](#)), er han tydeligvis "pensjonert", for da er det sønnen Jon Olsen som har overtatt på "Flaatalien", med en husstand som består av "hustru, 2 born og gammel fader". I folketellingen 1801 ([DA](#)) er han oppgitt til å være 83 år og "nyde folloug" hos sin sønn Jon Olsen. I kirkeboka for Solum er det oppført at han begravnes 26. oktober 1806, 87 år gammel ([s 250](#)). Det betyr at han må være født rundt 1718. Vi finner ham ikke i [kirkebøkene](#) for døpte eller konfirmerte i Solum eller Bamble i de aktuelle periodene, som indikerer at han har flyttet inn fra et annet sted. Han finnes heller ikke i Holtes slektsregister for Drangedal.

Kirkeboka i Bamble viser at en Ole Jonsen forlover seg med Gunild Torgrimsdtr 16. juli 1750 ([s 26](#)), at de får datteren Torber døpt 2. august 1750 i Bamble ([s 248](#)) og at de gifter seg i Bamble 14. oktober 1750 ([s 75](#)). Kirkeboka viser at datteren Torber ble begravet bare 7 uker gammel i

Bamble den 29. september samme år ([s 461](#)). Dette må ha vært en tragedie, for Jon og Gunnild er oppført i kirkeboka som "Publice Absolverede", det vil si de måtte skrifte offentlig i kirken 22. november 1750 for sin synd ([s 500](#)). Oppføringen sier "*Ole Jonsen ved Hære og kone Gunild Torgrimsdr som af Vaade hafde døddiget deres eget Barn*". I moderne språk vil det si at de kom i skade for å ligge ihjel sitt eget barn.

I disse oppføringene er de oppført på gården Schiærche (Skjerke) fram til september 1750 og på Hære (Herre) fra oktober 1750. Dette må være vår Ole Jonsen med kone, for kirkeboka for Solum viser at "Gunille Torgrimsdatter *Flotlia*" begraves i Solum 25. august 1781, 68 år gammel ([s 234](#)).

Etter datteren Torber er det registrert at sønnen Jon døpes i Bamble 20. september 1751 ([s 253](#)), mens sønnen Sivert døpes 13. januar 1754. Ved Jons dåp i 1751 oppgis de å bo på Herre, men Siverts dåp skjer i Solum (se [transkript](#)), og de tilskrives Gisholt, som sannsynligvis vil si Flåteliën. Det betyr at de kom dit en gang mellom 1751 og 1754. I tillegg får de en ny datter døpt Torbær i Solum døpt 28. november 1756 (se [transkript](#)).

Jeg er takknemlig Anne-Grete Kittilsen som hjalp meg med disse kirkebokoppføringene fra Bamble før innskannede versjoner kom på nett. Hun opplyser at i området ved Herre bodde det mest tilflyttede, gjerne i tilknytning til jernverket der, hvor det var arbeid å få, så det kan godt hende vi skal søke Ole og Gunnilds bakgrunn utenfor Bamble eller Solum. I tillegg til at vi som nevnt over hverken finner Oles dåp eller konfirmasjon i Bamble, Solum eller slektsregister for Drangedal, finner vi heller ikke tilsvarende for Gunnild de samme stedene. En [diskusjon](#) på Solum slektsforum indikerer at Gunnild kan komme fra gården Sætre i Gransherad med foreldre Torgrim Siverson og Tone Nirisdatter som blir viet i Hjartdal 8. juni 1702. Søk på Familysearch gir også mulige kandidater i Hjartdal for Ole Jonsen.

Ole Jonsen kan ha vært den som ryddet Flåteliën, ut fra det vi vet om at det var en befolkningsvekst i perioden som førte til at mange husmannsplasser ble ryddet. Gjones gårdshistorie for Solum gir ikke noen informasjon om den tidlige historien til Flåteliën. Matrikelutkastet fra 1723 gjengitt i Gjones bok, registrerer to husmenn under Gisholt i 1723, mens [skattemanntallet fra 1762](#) registrerer tre husmannsplasser (inkl Ole Jonsens), så det kan være en indikasjon på at det kan ha kommet til en husmannsplass i perioden mellom 1723 og 1762, uten at det trenger være Flåteliën.

Litt mer om Jon Olsen

Jon Olsen ble døpt i Bamble 20. september 1751 med foreldre Ole Jonsen og Gunnild Torgrimsdr ([s 253](#)). I kirkeboka for Bamble 30. november 1775

([s 450](#)) er det oppført at soldat Jon Olsen Hellestved gifter seg med Maria Jacobsdatter ved Hære, og det må sannsynligvis være vår Jon. I folketellingen for Solum i 1782 ([DA](#)), har han som nevnt ovenfor overtatt "Flaatalien", med "brud, 2 born og gammel fader". I folketellingen 1801 ([DA](#)) er Jon oppført som 52 år gammel og "Husmand med jord", og kona Maren Jacobsdatter (skrivefeil for Maria som det står i kirkebøkene), er oppgitt til å være 66 år (født ca 1735).

Av barn har jeg funnet sønnen Ole døpt i Solum 1777 ([s 38](#)), datteren Malene, døpt 1780 i Solum ([s 44](#)), Jacob døpt 1782 i Solum ([s 52](#)) og Gunder døpt 1785 i Solum ([s 58](#)). Sønnen Gunder begravnes i Solum 5/3 1786, 1 år gammel ([s 236](#)).

Maria Jacobsdtr begravnes i Solum 20. oktober 1805, med alder oppgitt til 70 år ([s 249](#)). Det er indikasjoner på at Maria Jacobsdtr kan komme fra Romnes i Holla. Vi finner nemlig igjen navnene Malene og Gunder i familien til en med dette navnet som er født på Romnes i Holla i 1739. Hun var datter av lensmann Jacob Gundersen Romnes og Malene Eriksdatter. Et fødselsår på 1739 stemmer imidlertid ikke helt med oppføringene for alderen ved begravelsen og folketellingen 1801 (som begge er konsistente med et fødselsår på ca 1735). 1739 stemmer imidlertid bedre enn 1735 når vi tenker på alderen hennes da hun fikk sønnen Sivert i 1785.

Jon gifter seg på nytt 19. januar 1812 i Solum med enke Børthe Ellingsdatter ([s 267](#)).

Litt mer om Jacob Jonsen

Jacob Jonsen ble født i 1782, for han døpes 3. søndag i advent det året ifølge kirkeboka i Solum ([s 52](#)). Han var ikke odelsgutt, for han hadde en eldre bror Ole Jonsen (født 1777). I folketellingen i 1801 bor broren Ole på Flåtelia, og er oppgitt til å være "Skoleholder" - nok et uvanlig yrke for en husmannssønn. Jacob befinner seg da på Fjeld, Kilebygda: Her er den 19 år gamle Jacob Jonsen ført som tjenestegutt og "National soldat" hos Halvor Olsen ([DA](#)).

Ole gifter seg i 1804 og er da oppgitt som "Skoleholder på Vold". Med storebrorens læreryrke, blir det Jacob som overtar Flåtelia. Jacob gifter seg i Solum med Signe Hansdatter 1. januar 1803 ([s 186](#)). Signe Hansdtr er i folketellingen 1801 oppgitt som 20 år gammel og "Tieneste folk" hos Halvor Rasmussen på Gisholt ([DA](#)). Signe var født på Mosteholt i Hjartdal av foreldrene Hans Olsen og Helje Sigurdsdtr og døpt 5. November 1780. Ifølge Nils Buverud (se [innlegg](#) på Solum Slechtsforum) fikk Hans og Helje 7 barn, stort sett på forskjellige plasser i Tuddal/Reisjå: Kirkejordet, Stuverud,

Dalen, Kjøråsdalen og Mosteholt. Signe hadde en 8 år eldre bror, Ole Hansen Jorbakke (Tveit) f. 1772 , som også var bosatt i Solum.

Søk i Solums kirkebøker viser at Signe og Jacob fikk minst 10 barn: Maria (født 1803, [s 151](#)), Helgie (1804, [s 157](#)), Jon (1807, [s 167](#)), Hans Jacob (1811, [s 176](#)), Gunner (1813, [s 259](#)), Ole (1815, [s 8](#)), Sivert (1818, [s 27](#)), Gunil Maria (1820, [s 52](#)), Malene (1823, [s 71](#)) og Severine (1825, [s 89](#)). Signe Hansdatter dør 11. juni 1837, 57 år gammel ([s 259](#)).

Etter det gifter altså Jacob seg på nytt 21. mars 1838, 55 år gammel, med den 21 år yngre Ingeborg Mathea Olsdatter, født i Stathelle. De får en datter Ingeborg Kirstine den 29. august 1838 (døpt 23. september i Solum). Hun dør imidlertid 1 år og 5 måneder gammel den 27. januar 1840. Den 4. desember 1840 får de en sønn, som får navnet Gunder (døpt 1. januar 1841 i Solum). De får en ny datter som får navnet Ingeborg Kirstine etter sin avdøde storesøster 8. mars 1842 (døpt 22. mai i Solum). Hun overtar altså senere Flåtelia.

Jacob dør på Flåtelia 5. mars 1864, 81 år gammel.

Litt mer om Gunder Jacobsen

Gunner, som kirkeboka skriver ham ved dåpen, ble født 2. april 1813. Med den store søskenflokk fra Flåtelia, er det forståelig at han må søke seg ut, og det er oppført at han flytter til Christiania i Solum kirkebok i 1833 (altså 20 år gammel). Da er han oppgitt til å være "Tjenestedreng". I 1837 når han gifter seg med Jacobine Hansdatter (født i Brevik) i Christiania, er han altså blitt postbud. Bryllupet i Christiania kan ha hastet, for de gifter seg 9. november 1837 og sønnen Hans Jacob blir født 8. februar 1838 (døpt 16. april i Christiania Domkirke). Ved Hans Jacobs dåp er det oppført at de bor i Vaterland. De får en sønn til i Christiania 8. februar 1840, Severin (døpt i Domkirken 3. mai). Ved Severins dåp er det ført med utydelig skrift hva jeg tolker som "for murermester Jacobsen i Strandg" etter Jacobines navn. ([Skattebetalerlisten for Christiania i 1845](#) viser ganske riktig at det fantes en Muurmester Jacobsen i Lille Strandgade 3b da, og det er senere ved Severins begravelse oppført bosted Lille Strandgade.) Bare noen uker etter Severins dåp dør han 3 måneder gammel av sykdom ([Oslo domkrk MINI s 597](#)). Senere samme år, 3. september 1840, dør Gunder av "Brystsvaghet" ([Oslo domkrk MINI s 613](#)), bosted var da oppgitt til Hammersborg.

I kirkeboka fra Brevik er det registrert i 1852 at Hans Jacob Gundersen er innflyttet dit fra Christiania i 1847? (eller 1841? - siste siffer er tvetydig for meg), og i feltet for hensikt for innflyttingen er det oppgitt "med Moderen". Hans Jacob Gundersen konfirmeres i Brevik 10. april 1853.

Jacobine dør 3. mai 1858 i Brevik 47 år gammel, og begraves 9. mai. Kirkeboka oppgir henne da til å være "Enke efter Gunder Jacobsen, betjent ved postkontoret i Christiania", og dødsårsak oppgis til "Tæring".

Litt om navnet Saga og Jacobine Hansdtrs slekt

Gunder og Jacobines sønn Hans Jacob Gundersen bruker av og til Saga som etternavn. Dette navnet kan ikke komme fra Gunder, som jo var fra Flåtelia, og ikke kan ha brukt navnet Saga (selv om det finnes plasser med navnet Saga i Solum). Det viser seg imidlertid at Hans Jacobs mor Jacobine nok har brukt navnet Saga.

I kirkeboka for vielsen i Christiania Domkirke i 1837, står Jacobine oppført som 26 år og født i Brevig. Som far er oppført "Hans Hansen, Bjælkehugger". Kirkebok for døpte i Brevik for den aktuelle perioden for Jacobines fødsel ligger ute på [Frank Johanessens sider](#) på internett. Her finnes det bare en Jacobine Hansdatter oppført i den aktuelle perioden, født 3/2 1811, døpt 10/2 1811. Men hun er ved dåpen oppført med Hans Sørensen, ikke Hans Hansen, som far og Karen Kittilsdtr som mor.

Imidlertid var ikke Karen Kittilsdtr gift med Hans Sørensen, det var det søsteren Gunnild Kittilsdtr som var, så presten må her sannsynligvis ha skrevet feil, og det må være Gunnild som er Jacobines mor. Dette bekreftes også av oppføringen ved Jacobines konfirmasjon i Brevik i 1828 ([s 253](#)).

Jeg har fått en god del interessant informasjon om Jacobines slekt av Anne-Grete Kittilsen, og vil nok presentere mer av dette på en nettside etterhvert. Jacobines farfar, Søren Hansen bodde på husmannsplassplassen Stranden under Saga en kort periode før 1801. Navnet Saga har deretter blitt brukt av familien.

Utdrag fra Solums bygdehistories beskrivelse av læreren Ole Jonsen Flåteli (Toralf Gjone, 1965)

Ole Jonsen Flåteli var først lærer på skolen på Vold, og senere på Bolvik Jernverks skole. Solum hadde rundt 1805 4 omgangsskolelærere og to lærere på fast skole. Ole Jonsen var en av de to siste, som hadde en årslønn på 100 riksdaler.

Ettersom klokkeren ved Solum hovedkirke ved disse tider var en gammel mann, konfererte presten med Ole Jonsen Flåteli for å få ham til å assistere gammelklokkeren. Men ettersom ansettelse av klokker var en sak for prost og bisp, sendte Ole den 4. juni til biskopen et brev som gir et

levende inntrykk av utviklingsmulighetene for en fremmelig ung mann ved år 1800:

Da Solum Kirkesanger S:T: Jens Jonsen nu er 70 år gammel ... så er det hans Villie og efter hans Ønske at jeg herved vover underdanigst at anmode Deres Højerværdighed om at blive beskikket til den gamle Mands Medhjælp og Eftermand for Solum Sogn, med Mæhlum Anneks's Menigheder.... Fø.d av fattige Forældre i en Plads under Bolvigs Jernværk bragte jeg det med Fliid og Lærvillighed dertil at stedets Provst Hr von der Lippe blev oppmærkson paa mig og kaldte mig til Skoleholder i mit 17de Aar. I denne Tjeneste vedblev jeg til Aar 1803 den 15de Mai, da jeg efter Hr Kammerherre Sev: von Løvenskiolds Begjer, med Provst von der Lippes Bifald, antog Skolen ved Bolvigs Jernværk, efter at jeg dog først selv havde kostet mig 1/2 Aar i Lære ved Fossum Værk hos Seminaristen Halvor Foslund. Ved Værket indgik jeg for 100 rdl aarlig Løn, fri Brende og et Løfte om en Koes Fødsel (=foring) ... Lægger jeg nu til at min Løn igjennem disse forvirrede Tider ofte har været endnu mindre, saa kan ikke tvivles paa at mangel for Livets første Nødvendigheder mest trykker mig; at et bedre Haab om blidere Udsigt for Eftertiden vilde derfor fornye min Fliid og give mig Kræfter til at gaa mit Embedes Byrder imøde.

*Jeg henlever med største Ærbødighed Deres Underdanige Tjener
Ole Johnsen Flaadelien*

(...)

Den før omtalte Ole Johnsen Flaadelien, læreren ved Bolvig verks faste skole, som i 1816 ble klokkerens medhjelper og i 1820 ansatt som klokker i Solum og Melum, var født i 1777. Da han ble ansatt som klokker, ble det noen uklarhet m.h.t. hans avlønning. I biskopens beskikkelsesbrev sto det at O.J.F. når han ble klokker og fikk de inntekter som fløt av denne stilling, skulle han fungere som skoleholder uten lønn i det distrikt som sognepresten anviste ham. Sognepresten Schwach skrev da, 22/8 1820, tilbake og gjorde oppmerksom på at O.J.F. i mange år hadde vært lærer ved Bolvik jernverks skole, og han der i lønn hadde "hartad mer end Klokkertjenesten". Blir O.J.F. tatt fra verksskolen, "ved jeg ikke at finde nogen saa duelig at foreslaae Verksejeren". O.J.F. løste problemet ved å tilby seg å betale årlig til skolekassen en omgangsskolelærers årslønn, og såvidt kan sees, ble dette godtatt. Han fortsatte som lærer til 1842 og som klokker til 1848.

Om O.J.F. vet tradisjonen å fortelle at han ble en lærd mann, idet prestene med ham leste ikke bare fag som han hadde bruk for i folkeskolen, men også andre fag, endog latin og gresk. For øvrig fungerte han i mange år

som vaksinator og var ellers litt av en medisinmann som kurerte både på mennesker og dyr